

TALOUSARVIOALOITE 615/2002 vp

Määrärahan osoittaminen rataosuuksien Niirala—Säkäniemi ja Joensuu—Uimaharju—Lieksa—Nurmes sähköistämiseen

Eduskunnalle

Ratahallintokeskus panostaa lähivuosina tuntuvasti Suomen ratojen kunnostamiseen ja kehittämiseen. Ratahankkeilla luodaan entistä paremmat toimintaedellytykset sekä henkilö- että tavaraliikenteelle. Rautatieliikenteen toimintaedellytyksenä on ottaa huomioon elinkeinoelämän ja joukkoliikenteen kuljetustarpeet kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kansainvälisessä liikenteessä kehittynyt rataverkko on keskeisenä linkkinä idän ja lännen välillä.

Rataosuuksien Niirala—Säkäniemi ja Joensuu—Uimaharju—Lieksa—Nurmes sähköistamisellä on mittava aluetaloudellinen ja kansantaloudellinen merkitys. Alueella sijaitsevat suuret työnantajat, puuteollisuuden yritykset, kuljettavat rautateitse suuria määriä raakapuuta. Enon Uimaharjussa sijaitseva Stora Enson Enocell Oy kuljetti v. 2000 rautateitse yli 1,5 milj. tonnia raakapuuta ja 750 000 tonnia valmiita tuotteita. Lisäksi rataosuudella Nurmeksesta lähtien kuljettiin v. 2000 n. 420 000 tonnia raaka-aineita ja jalostustuotteita. Rataosuudella Nurmes—Joensuu kuljetetaan vuosittain yhteensä 2 700 000 tonnia tavaraa. Kun otetaan huomioon mm. Lieksassa tehdyt uudet teollisuusinvestoinnit, kuljettava tavaramäärä tulee kasvamaan kaikkia ennusteita nopeammin. Tavarakuljetus on edullisinta suorittaa sähköistetyllä radalla.

Värtsilä-Niiralan raja-asema on Suomen itäisen liikenteen kannalta merkittävä rajanylityspaikka. Vuoden 1998 tilastojen mukaan em. raja-asemalta lähteneitä ja sinne saapuneita tava-

ravaunuja oli kaikkiaan 94 751, mikä oli Suomen ja ulkomaiden välisestä yhdysliikenteessä kuljetetuista tavaravaunuista 16,3 %.

Ratahallintokeskuksen kehittämissyksikön laatiman vaikutusselvityksen (julkaisu A 1/1998) mukaan tavaraliikennemäärät tulevat kasvamaan entisestään. Liikennemäärien kasvu johtuu pääosin Venäjän tuonnin, lähinnä metsä- ja metalliteollisuuden raaka-ainekuljetusten sekä Suomen kautta kulkevien transitokuljetusten lisääntymisestä. Vuonna 2000 Joensuun—Uimaharjun rataosuudella tavaraliikenteen kokonaiskuljetusmäärä oli 2 700 000 tonnia, ja vuodelle 2010 ennuste kuljetusmäärästä on 2 750 000 tonnia. Vastaavasti Joensuun—Niiralan rataosuuden kokonaiskuljetusmäärä vuonna 2000 oli 3 130 000 tonnia, ja vuodelle 2010 annettu kuljetusmäärän ennuste 4 150 000 tonnia on osoittautumassa alimitoitetuksi.

Uimaharjun sellutehdas on jo lähtökohtaisesti rakennettu Venäjältä tuotavan raakapuun varaan. Vuosittain on ollut nähtävissä ne epävarmuustekijät, jotka liittyvät raakapuun kumipyöräkuljetuksiin Venäjän muuttuvien painorajoitusten ja muiden vastaavien määräysten johdosta. Toimivanakaan kumipyöräliikenteen kapasiteetti ei tule koskaan riittämään Pohjois-Karjalan raakapuutuonnin tarpeiden tyydyttämiseen.

Niiralan—Säkäniemen rataosuus kuuluu Suomen TEN-verkkoon. Euroopan unionin asettamien tavoitteiden mukaisesti TEN-verkkojen kehittämisellä pyritään mm. edistämään sisämark-

kinoiden toimintaa sekä varmistamaan henkilöiden ja tavaroiden kestävä liikkuminen yhteiskunnan, ympäristön ja turvallisuuden kannalta parhaissa mahdollisissa olosuhteissa. Rataosuuden sähköistäminen tukee varsin hyvin myös em. yhteisön tavoitteita.

Joensuu on alueen vahva teollisuus-, koulu- ja hallintokaupunki, jonka toimintojen edellytyksenä on vilkas yhteydenpito muun maailman kanssa. Alueen monipuolinen ja kehittyvä elinkeinoelämä, opiskelupaikkojen lisääntyminen ja jatkuva väestönkasvu muodostavat junamatkoille selvän kasvupotentiaalin. Näiden seikkojen valossa on todennäköistä, että myös henkilöliikenteen matkustajien lukumäärä kasvaa, jos tarjontaa parannetaan nopeampien aikataulujen muodossa. Lisäksi sähköistys tukee sekä kansallisten että kansainvälisten liikenneyhteyksien parantamista, kehittämistä ja laajentamista.

Vaikutusselvityksen perusteella voidaan todeta, että rataosuuksien sähköistys on merkittävä ympäristöinvestointi, sillä sen avulla voidaan huomattavasti vähentää liikenteen päästöjä ja meluhaittoja ja parantaa huomattavasti rata-alueiden pienilmaston ilmanlaatua. Sähköistys-

investoinneilla voidaan vähentää junaliikenteen synnyttämiä kasvihuonekaasuja ja tukea näin kasvihuoneilmiön rajoittamiseen pyrkivää toimintaa.

Siirryttäessä sähköjunaliikenteeseen junaliikenteen liikennetuotantokustannukset pienenevät huomattavasti, ja myös sen laatu- ja palvelutaso paranevat. Rataosuuksien sähköistämisen hyödyt kohdistuvat henkilö- ja tavaraliikenteelle ja hyödyntävät täten sekä henkilöliikenteen matkustajia että erityisesti maamme kauppaa ja teollisuutta.

Eduskunnan liikennevaliokunta on maininnut ratahankkeen tämän vuoden budjettia koskevassa lausunnossaan sekä budjettimietinnön tekstissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2003 talousarvioon momentille 31.40.21 lisäyksenä 30 270 000 euroa rataosuuksien Niirala—Säkäniemi ja Joensuu—Uimaharju—Lieksa—Nurmes sähköistämiseen.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2002

Erkki Kanerva /sd
Lauri Kähkönen /sd
Harry Wallin /sd
Ilkka Taipale /sd
Esa Lahtela /sd

Anu Vehviläinen /kesk
Matti Väistö /kesk
Pekka Ravi /kok
Säde Tahvanainen /sd